

Ima az anyai háznál Kis-Kadácsban 1878 sept. 11.

MONDOTTA

PERZSI JÓZSEF.

Nagy hatalmú Isten, bölcs és jó atyánk! Mély megindulással állunk meg a te hű szolgádnak gyászos koporsójánál. Sirunk, mint egykor a te néped, midőn egyik vezérét elveszítette. Jajgatunk, mint a kinek drága kincse a tenger mélységébe merült visszahozhatatlanul. A gyász és ború, mely kebleink egét megszállva tartja, állandósulni látszik elfoglalt helyén. A bánat árjának hullámai sziveinkben feltornyosulnak!

Oh, mert uram nagy a mi veszteségünk!

Megajándékoztad vala őt nagy talentumokkal. Agyában meggyújtottad vala a messze világló észnek fáklóját. Letűnt századok nemzedékeinek életét, viselt dolgait, kutatásainak eredményét vizsgálá a te szerelmeddel. Szelleme bejárta a közeli és távoli multnak téreit. Hegyről hegyre, völgyről völgyre szállott fáradhatatlanul, mint merész röptű sas, áttekinteni a multat és aztán benézni a jövőbe. A te gondviselésednek és szeretetednek nyomait és jeleit vizsgálá és ismeré fel eltűnt nemzedékek életében. A te bölcseségednek, mindenhatóságodnak törvényeit keresé. Mindennap újabb meg újabb igazságra vezérléd. Mig végre két ezredév küzdelmes építményei és romjai felett eljuttatád Galilea virágos völgyébe, a te kedves fiad lábaihoz: onnan, az ő ihletett ajkairól hallgatni és tanulni az ígét, az örök igazságot. Vele járt, vele, az ő zászlója alatt és érette küzdött. Lelki szemeivel látta a bevonulást ama szent városba a te hegyed felé. Látta őt a keresztfán. Hallotta amaz utolsó jajt: Én Istenem, én Istenem, mire hagyál el engemet. Látta a napnak amaz elsötétülését és látta, midőn az örök Igazság, az Ige, az Eszme a harmadik nap hajnalán felkelt és elindult meghódítani a világot, a te országoddá varázsolni az egész földet, hogy lenne egészen a te örökséged.

Mindezeket pedig tette atyánk a te vezérleted alatt azért, hogy minket is elvezethessen oly igazságok szent vizeire, melyeket századokon keresztül elkerült a nagy sokaság, melyeknek életadó nedvét csak kevesen izlelték, — azért tette, hogy annál mélyebben és igazabban meggyőzzön minket a te lételedről, a te törvényeid-

nek változhatatlanságáról, a te szerelmes fiad tudományának igazságáról, példájának magasztos s követésének üdvös voltáról; tette azért, hogy még inkább megerősitse bennünk a hitet, hogy minket a te képedre és hasonlatosságodra alkotál, halhatatlan szellemet lehelél belénk s így minden teremtményeidnek koronáivá tettél. Ő is magyarázta nekünk a törvényt és a prófétákat mély belátással és merészen, így szólva a te fiaddal: Megmondatott a régieknek: én pedig azt mondom. Ő is tanította az apostollal: Nekünk egy Istenünk van, amaz Atya, a kitől mindenek és egy urunk, a Jézus Krisztus, a ki által mindenek vannak.

S oh mint munkálkodott, oh mint küzdött egyházunk és hazánk, s tengerentúli hitrokonaink tudtára, oh mint virasztott éjet éj után, sejtven és tudván, hogy az ő ideje közel van, hogy sem sokára reá borul az éj, melyben nem munkálkodhatik. Munkássága színhelyéről elvándorolt, hogy szülőföldén az általad alkotott ős természet gyógyvize tartóztassa fel erejének rohamos hanyatlását, mint száz évvel ezelőtt egyházunknak egy másik főjegyzője tevé; de a te akaratom más vala. Ő is itt aluvék el a te nevedben, mint ama szolgád, és itt aluszsza el örök álmát, mint amaz*).

Nagy a mi fájdalmunk, nagy a mi veszteségünk ur Isten! Eszünk, az általad adott égi szikra is mintha fuldokolna immár fájdalmas érzéseink árjában!

De nem panaszolunk, nem állunk perbe teveled. Tudjuk, hogy te adtad neki az életet, s te is vetted el.

Tudjuk, hogy senki téged fel nem tartóztathat, midőn nagy hatalommal és méltósággal kiindulsz akaratom végrehajtására. Tudjuk, hogy a mulandóság törvényei alá vetettél mindent, s hogy prófétád szerint: nincs ember, a ki meg nem halna. Tudjuk, hogy még a fényes csillagokkal borított ég is összeolvad és elmulik egyszer, a mikor aztán ítélet leszen.

Megnyugszunk a te akaratomon, nemcsak, hanem áldunk tégedet, hogy anyaszentegyházunknak őt adtad volt, hogy építse és terjessze közöttünk, mibennünk és általunk is az Istennek országát.

*) Nagy Mihály, ó-tordai igazgató tanár és 1771-től vice generalis notarius, a ki szintén mell-bajban a homoródi fürdőn keresett enyhülést, de állapota rosszabbodván, bement Székely-Udvarhelyre s ott meg is halt 1774. jul. 5-én. Az akkori idők szelleme nem engedvén meg, hogy Udvarhelyt unitárius temetés történjék, a szentmihályi eklésia kivitte a maga templomába, honnan ünnepélyesen eltemette egyik leányegyházának Demeterfalvának temetőjébe, hol sirköve maig is látható.

Tudjuk, atyánk, hogy a nap lehanyatlik és ismét feljő. Tudjuk, hogy jégtakarója alatt is folytatja útját a patak. Tudjuk, hogy a hervadó ősze és elhaló télre ébredő tavasz következik. Tudjuk és hiszszük, hogy az ember azért hal meg, hogy örökké éljen!

Oh mint megvilágítja e drága hit és tudat kebleink gyászos tartományát. Oh mint emeli szíviünket és lelkünket feléd, rokonulni veled, az örök szellemmel, a nagy mindenség nagy alkotójával.

Bocsáss atyánk! gyógyító balsamot ezen hit szent edényében a kesergő édes anya fájó sebeire, a ki a siró prófétával halkán zokogja: jöjjetek mindnyájan, valakik által mentek az úton, jöjjetek és lássátok, ha van-e oly vesztesség, mint az én vesztességem, ha van-e oly bánat, mint az én bánatom, édes fiam, édes fiam, bár csak én haltam volna meg te éretted! Nálad van a vigasztalás, nálad van a megtartás. Szólj hozzá édes atyai hangon: bizzál leányom, a te hited megtart. Légy neki gyánola immár kettős gyászának elhordozásában. Hiszen tudjuk, hogy te vagy az özvegyek hű oltalmazója. Szólj vigasztalást a testvéreknek, kik büszkeségök nemes czedrus-ágát látják benne korán letörve.

Szólj vigasztalást a gyámgyermeknek, kik a korán eltávozott édes anya után benne hirdák tanácsadójukat, nevelőjüket, gondozójukat, igaz és önzetlen barátjukat. Szólj vigasztalást a jó barátoknak, közelebbi és távolabbi rokonoknak, ismerősöknek, mindnyájunknak. Szólj vigasztalást anyaszentegyházunknak, mely még le sem vetette főpásztora és két főgondnoka feletti gyászát, s ime újra keserűséget mérél rá. Adj anyaszentegyházunknak oly hű munkást, mint ő, tanuló ifjuságunknak oly tanító mestert, oly vezért, mint ő vala.

Bocsásd el immár uram a te szolgádat békeséggel, hogy lássák meg szemei a te idvezitődöt, a kit életében keresett, hirdetett és ismerni törekedett, hogy lássák meg az apostol szerint nem homályos látással, minthogy benne is csak részszerint vala az ismeret, hanem tiszta látással. Vétkeid, valamint a mieinket is, bocsásd meg. A munkában megtörött, a lélek és akarat tüzeiben megégett testét pihentesd meg az anyaföldben, hol a költő szerint: alunni fog, s nem lesz több reggele; hitünk szerint pedig: alunni fog és lesznek álmái, alunni fog s lesz még egy reggele. Szellemét vezérelj a halhatatlanság és örök boldogság szent országába, oda, a hol te lakozol. **Mi atyánk stb.**

V é g s z ó.

Atyámfia, néhai tanártársam, tanárom és barátom! Mint amaz evangéliumi szolga, te is az evangélium szolgája levén, igazán és hiven sáfárkodál a neked adott találatumokkal; igazán nyereségről nyereségre haladtál, s nyereségeidben, gazdag ismereteidben minket is bővön részesítettél. Oh miért kelle világító elmédnek ily korán, férfikorod teljén homályba borulni, miért kelle fáradhatatlan kezeidnek megmerevedni akkor, mikor még annyi munka várt azokra! Fájdalmunk mély távozásod miatt. Fogadd köszönetünk, szeretetünk és becsülésünk jelei gyanánt fájó könnyeinket. Nyugodj csendesen azon földben, melyen születted. Az örökkévalóság angyala virraszson álmaid felett! A történet muzsája századok múltán is felkeresi sirodát. Menj! Isten veled és velünk! Amen.

Beszéd a sirnál.

MONDOTTA

N A G Y L A J O S.

Itt van tehát a sir — várja áldozatát. De megálljatok, ne siessetek!

A ki életét mások javára, a közügynek szentelte, az a férfi megérdemli, hogy sirjánál megállapodva, megfutott pályájára, közhasznu munkásságára a kegyelet érzelmei között visszatekiintsünk, hogy koporsóját megkoszoruzzuk.

A kegyelet kifolyása az én megjelenésem is. Eljöttem, küldetve az Egyházi Képv. Tanács és a főtanoda tanárai által, hogy e sirnál adjak kifejezést szavaimmal azon mély fájdalomnak, melyet Simén Domokos egyházi főjegyző és főtanodai rendes tanár halálának híre okozott mind az egyh. képv. Tanácsban, melynek több esztendő alatt bölcs és igazságos tanácsadója volt, mind pedig a tanári karban, melynek széles ismeretei, egyháziroldalmi munkássága által egyik fényes büszkesége vala.

Eljöttem, bár éreztem már az első perczen feladatom nehézségét, hogy a halálhír által okozott megdöbbenés hatása alatt, a nagy veszteség feletti fájdalom első kitörései között talán megkönynyezhetem a drága halottat, de Simén Domokos érdemeit hiven előtűntető, azokhoz méltó emlékbeszédet e sirnál nem mondhatok.